

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘/๒๕๕๕

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยม

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕ ยื่นคำร้องลงวันที่เดียวกัน ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง กรณีพรรคสังคมนิยมไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ แจงให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ (๑๓ คน) พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พรรคสังคมนิยม ยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง

หัวหน้าพรรคสังคมนิยม (นายสมพงษ์ ไชยมุข) มีหนังสือลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า

๑. พรรคสังคมนิยม มีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๓๒ คน ได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และผ่านมาตรา ๒๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

๒. ในการดำเนินงานทางการเมืองที่ผ่านมา พรรคสังคมนิยมยังมิได้รับงบค่าใช้จ่ายจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคจึงได้เจียดจ่ายเงินเพื่อการสร้างพรรค ทำให้ค้างค่าธรรมเนียมการเรียนของบุตร เป็นเงิน ๘,๒๐๐ บาท ในช่วงของการเลือกตั้ง พรรคได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๒ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๕ คน เสียค่าใช้จ่ายไปคนละประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ได้คะแนนเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ๗๓,๐๐๐ คะแนน ใกล้เคียงกับพรรคเกษตรมหาชน ซึ่งอยู่อันดับที่ ๑๗ ของประเทศ ทั้งยังมากกว่าพรรคพลังธรรมและพรรคกิจสังคมด้วย

๓. หลังจากการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ การดำเนินงานในสำนักงานใหญ่ของพรรคสังคมนิยมมีอุปสรรค เพราะพรรคหมดเงินไปกับการหาเสียงเลือกตั้ง ประกอบกับกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจ่ายเงินช้ามาก พรรคจึงไม่มีเงินจ่ายเป็นเงินเดือนให้กับเจ้าหน้าที่ ไม่มีเงินจ่ายค่าเช่าสำนักงาน (คือสำนักงานใหญ่ของพรรค ซึ่งตั้งอยู่เลขที่ ๑๐๗๔ ถนนนวมินทร์ ซอย ๓๕ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ฯ) ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ส่วนค่าโทรศัพท์ที่บ้านของหัวหน้าพรรค (อยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช) ก็ถูกตัดเพราะค้างค่าเช่า งานในสำนักงานใหญ่จึงไม่เป็นระบบเท่าที่ควร ดังนั้น เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งหนังสือแจ้งเตือนไปเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ผู้รับหนังสือ คือ นายวิระพงษ์ ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับพรรค รับแล้วไม่แจ้งให้ทราบ เพิ่งได้รับเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๔ จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งไปตามที่อยู่หัวหน้าพรรค (คือบ้านเลขที่ ๓๓๓/๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช) ซึ่งได้เคยแจ้งด้วยวาจากับเจ้าหน้าที่ไว้ก่อนหน้านี้อแล้ว และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็เคยส่งหนังสือถึงหัวหน้าพรรคตามสถานที่ที่แจ้งไว้ดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ แต่ถ้าส่งหนังสือถึงหัวหน้าพรรค ณ ที่ทำการพรรค (คือสำนักงานใหญ่ของพรรค) หนังสือจะถูกส่งคืน เพราะไม่มีผู้รับ

๔. เมื่อได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หัวหน้าพรรคซึ่งขณะนั้นอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ประสานกับสำนักงานใหญ่ของพรรคเพื่อจัดทำข้อมูลส่งคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ทันตามเวลาที่กำหนด โดยหัวหน้าพรรคเป็นผู้จัดทำแล้วฝากเอกสารกับนางส้อย แสงไกร (อยู่บ้านเลขที่ ๓๓๓/๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช) อายุ ๗๒ ปี (เกิด พ.ศ. ๒๔๗๓) อาชีพค้าขายผลผลิตทางการเกษตร (โดยบรรพบุรุษยนต์กระบะไปขายที่กรุงเทพฯ ฯ เดือนละประมาณ ๒ เที้ยว) เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๔ นำไปให้กับนายกฤษ ไกรคุ้ม เพื่อนำส่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทันในวันศุกร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๔ ปรากฏว่านางส้อย ฯ ได้ทำเอกสารหายระหว่างทาง เพราะต้องรีบ - ส่งของหลายที่ โดยไม่ได้แจ้งความไว้เป็นหลักฐาน และเอกสารดังกล่าวก็ไม่ได้ถ่ายเอกสารจัดทำสำเนาไว้ นางส้อย ฯ จึงโทรศัพท์ติดต่อให้หัวหน้าพรรคทราบและเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ฯ เพื่อแก้ปัญหา หัวหน้าพรรคจึงจัดทำเอกสารใหม่อีกครั้งหนึ่ง แล้วเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ฯ ในวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๔ (เวลา ๑๗.๕๐ น.) โดยรถโดยสารประจำทางปรับอากาศ และได้ส่งเอกสารต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔ (เวลา ๑๕.๐๐ น.)

๕. ด้วยเหตุดังกล่าว จึงขอความเมตตาจากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาให้กับพรรคสังคมนิยมสามารถดำเนินการทางการเมืองได้ต่อไป โดยความผิดพลาดที่เกิดขึ้น พรรคไม่มีเจตนาจะบ่ายเบี่ยงแต่ประการใด ทั้งนี้ โดยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดให้ปรับพรรคสังคมนิยมเป็นเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท ตามมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ พิจารณาคำชี้แจงของหัวหน้าพรรคสังคมนิยมแล้ว มีคำสั่งให้ส่งสำเนาคำชี้แจงดังกล่าว ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เพื่อฟังความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมือง

ผู้ร้อง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) ไม่มีคำชี้แจงหรือความเห็นกรณีของพรรคสังคมนิยมแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

ข้อพิจารณาและความเห็น

พิจารณาแล้ว เรื่องนี้นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยม กรณีพรรคสังคมนิยมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ โดยข้อเท็จจริงฟังได้ว่า หัวหน้าพรรคสังคมนิยม (ผู้ถูกร้อง) ส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ เวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา ซึ่งเกินกำหนดเวลาที่กฎหมายบัญญัติ (คือภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔) ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงดังกล่าว ผู้ถูกร้องเองก็ยอมรับตามคำชี้แจงที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามหนังสือชี้แจงลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยไม่ได้โต้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของผู้ร้องแต่อย่างใด แม้ผู้ร้องจะไม่ได้ชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เห็นอย่างไรกับคำชี้แจงของผู้ถูกร้องเช่นเดียวกับที่ได้ชี้แจงเพิ่มเติมในกรณีของพรรคเอกภาพและพรรคสังคมนิยม และแม้ผู้ถูกร้องจะขอความกรุณาต่อศาลรัฐธรรมนูญไม่ให้ยุบพรรคสังคมนิยม โดยอ้างว่า เป็นความผิดพลาดที่ไม่ได้เกิดจากเจตนา และพร้อมจะยอมรับโทษตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่กฎหมายไม่ได้บัญญัติยกเว้นความผิดเพื่อเปิดช่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถใช้ดุลยพินิจสั่งไม่ยุบพรรคการเมืองได้

อนึ่ง การจะปฏิรูปการเมือง ควรเริ่มต้นจากการสร้างพรรคการเมืองที่ดีเป็นที่น่าเชื่อถือของประชาชน สามารถนำประชาชนไปสู่การบริหารที่มีประสิทธิภาพ หากประเทศไทยไม่มีพรรคการเมืองที่ดี การปฏิรูปการเมืองก็จะมีวันสำเร็จ พรรคการเมืองที่ดี ต้องมีนโยบายที่เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศในแต่ละช่วง มีการจัดระบบงานที่ดี ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองอย่างเคร่งครัด เพราะการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานของการเป็นพรรคการเมืองที่ดีการไม่ถือปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่ ถือไม่ได้ว่าพรรคการเมืองนั้น จะเป็นผู้นำประชาชนได้

พิจารณาแล้ว ปรากฏหลักฐานแล้วว่าพรรคสังคมนิยม กระทำผิดตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงให้ยุบพรรคสังคมนิยม ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ